

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И МЕНИДЖМЪНТ - ПАЗАРДЖИК

Пазарджик 4400, бул. „Христо Ботев“ № 115 А, тел.: 034 / 48-02-78, e-mail: pgim_pz@abv.bg

УТВЪРДИЛ:
ТАНЯ БЛАГОВА

Директор на ПГИМ гр. Пазарджик

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И МЕНИДЖМЪНТ ГР. ПАЗАРДЖИК

за периода от 2023/2024 учебна година до 2027/2028 учебна година

Стратегията за развитие на училището за периода 2023 г. – 2028 г. е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 1/15.09.2023 г. и е утвърдена със Заповед № 2/15.09.2023 г. на директора на училището.

УВОД

Стратегията за развитието на Професионална гимназия по икономика и мениджмънт гр. Пазарджик определя развитието на училището за периода 2023 – 2028 година и дефинира визия, извежда ключови области на въздействие, водещи ценности за училището, дефинира постижими стратегически и специфични цели и адекватни дейности за тяхното реализиране.

Стратегията е насочена към осигуряване на по-голяма стабилност и предсказуемост за развитието на училището на базата на задълбочен анализ на текущото състояние на институцията и определяне на външните и вътрешните фактори, оказващи ѝ влияние.

Основна цел на предложените интервенции е осигуряване на качествено и приобщаващо образование за всички ученици, възможност за усъвършенстване и развитие на педагогическите специалисти и изграждане на съвременна и адаптирана към образователните потребности среда. Стратегията цели и определяне на ключовите партньор, както и по-ефективното планиране на задачите и ресурсите през следващите 5 години.

Стратегията за развитие на Професионална гимназия по икономика и мениджмънт гр. Пазарджик за периода 2023 – 2028 г. отразява промените в образователната политика на Република България, но се стреми и към запазване на традиционните ценности и качество на българското образование. При изготвянето ѝ са отчетени динамиката на средата, промените в техниките и технологиите, влиянието на тези промени върху осъществяваното образование и постоянната необходимост от придобиване на нови знания и практически приложими умения.

Изпълнението на предвидените дейности ще подобри качеството на образованието и подкрепата за личностно развитие, ще повиши компетентността на педагогическите специалисти по отношение на иновативните методи на преподаване и оценяване, на приобщаване на учениците със специални образователни потребности и учениците в риск, ще направи училищната среда по-съвременна и безопасна.

Стратегията за развитие на Професионална гимназия по икономика и мениджмънт гр. Пазарджик е разработена на основание чл. 263, ал. 1, т. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и чл. 7, ал. 1, т. 1 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор. Съгласно чл. 263, ал. 6 от ЗПУО задачите за постигане на целите са планирани по години. Резултатите от изпълнението на задачите се отчитат в края на всяка учебна година

С реализирането на стратегията ще се отговори на очакванията на всички участници в образователния процес:

1. *Учениците* – създаване на оптимални условия за обучение, възпитание и социализация на всеки ученик съобразно индивидуалните му способности и потребности чрез изграждане на образователно пространство, в което да намери себе си, да почувства и съпреживее ситуация на успех в процеса на своето обучение;
2. *Родителите* – удовлетворяване на очакванията за съвременна организация на образователния процес и постигане на високо качество и резултати от училищното образование в модерна образователна среда;
3. *Обществото и пазара на труда* – удовлетвореност от професионалното си развитие и от постиженията на учениците, свързани с формиране у учениците на социално-значими жизнени ценности, професионално-личностни компетенции, които да отговарят на потребностите на обществото;
4. *Педагогическите специалисти* – формиране у учениците на нагласа за непрекъснато образование, саморазвитие и самореализация.

I. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА АКТУАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ НА УЧИЛИЩЕТО И УСЛОВИЯТА, ПРИ КОИТО ФУНКЦИОНИРА

1. Характеристика на училището

Професионална гимназия по икономика и мениджмънт – гр. Пазарджик е държавна професионална гимназия, включена в списъка на иновативните училища в България. През учебната 2022/2023 г. в училището се обучават 757, разпределени в 30 паралелки в дневна форма и 8 ученици самостоятелна форма на обучение. В гимназията се извършва обучение по специалностите „Икономическа информатика“, „Икономика и мениджмънт“, „Митническа и данъчна администрация“, „Съдебна администрация“, „Малък и среден бизнес“, „Оперативно счетоводство“, в които се осъществява интензивно и разширено изучаване на английски и немски език и придобиване на втора и трета степен на професионална квалификация. В училището е създадена добра система на организация на всички видове дейности, съгласуваност и отчетност на резултатите.

В ПГИМ работят 57 педагогически специалисти. Всички са правоспособни учители по съответните учебни предмети. Педагогическите специалисти притежават значителен професионален опит и професионални компетентности, които се развиват и усъвършенстват в различни квалификационни форми на училищно, регионално и национално ниво. Носители на ПКС са 50 педагогически специалисти, от тях:

- ✓ 3 - I ПКС
- ✓ 12 – II ПКС

- ✓ 16 – III ПКС
- ✓ 14 – IV ПКС
- ✓ 5 – V ПКС

Непедагогическият персонал е 12 души.

Пропускателният режим в училището се осигурява чрез електронна система с чип карти и физическа охрана.

Общият среден успех на училището за учебната 2022/2023 година е много добър 5,15.

Приоритет в дейността на училището е качествено обучение по всички учебни предмети и постигане на добри резултати на НВО в X клас и ДЗИ. Резултатите от НВО и ДЗИ са съизмерими с резултатите на областно и национално ниво и съпоставими с годишните резултати на учениците от училището. Анализът е следният:

**РЕЗУЛТАТИ ОТ ДИПЛОМИРАНЕТО НА ЗРЕЛОСТНИЦИТЕ – ВИПУСК 2023 год.
сесия май-юни на учебната 2022/2023 година**

Клас	Спец.	Общ бр. ученици	Общ бр. дипломирани	Не се дипломират	Успех от Дипломите	Брой отличници
ХII а	ИИ	26	26	0	5,31	13
ХII б	ИИ	26	26	0	5,56	15
ХII в	Съдебна администрация	25	24	1	5,52	13
ХII г	Оп. смет.	22	19	3	5,27	7
ХII д	МДА	25	18	7	5,32	8
ХII е	Ик. и мен.	23	21	2	5,38	10
ХII ж	МСБ	20	9	11	5,45	5

Общо в дневна форма на обучение		167	143	24	5,40	71
СФО	Ик. и мен.	1	1	0	3,54	0
Мин. години	Ик. и мен.	3	2	1	4,77	0
Общо в СФО и мин.год.		4	3	1	4,57	0
Общо		171	146	25		0

РЕЗУЛТАТИ

от ДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ III СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ - випуск 2023 год.

сесия май-юни на учебната 2022/2023 година

Дневна форма на обучение

Клас	Общ бр. у-ци	Подали заявление	Теория на професията		Практика на професията		Успех	Слаби оценки	Получили III СПК от подалите заявление	
			Явили се	Не се явили	Явили се	Не се явили	Оценка		Получили III СПК	Не получили III СПК
ХII а	26	26	26	0	26	0	5,55	0	26	0
ХII б	26	26	26	0	26	0	5,48	0	26	0
ХII в	25	25	25	0	25	0	5,75	0	25	0
ХII г	22	22	22	0	22	0	5,34	0	22	0
ХII д	25	25	24	1	24	1	5,43	0	24	1
ХII е	23	23	22	1	22	1	5,49	0	22	1
Общо	147	147	145	2	145	2	5,51		145	2

Среден успех от ДИ по теория и практика на професията за придобиване на III СПК на випуск 2023 год.

5,51

РЕЗУЛТАТИ

от ДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ III СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – випуск 2023 год.

сесия май-юни на учебната 2022/2023 година

Самостоятелна форма на обучение

Клас	Общ бр. у-ци	Подали заявление	Теория на професията		Практика на професията		Успех	Слаби оценки	Получили III СПК от подадите заявление	
			Явили се	Не се явили	Явили се	Не се явили	Оценка		Получи ли III СПК	Не получили
ХII е - СФО	1	1	1	0	1	0	5,25	0	1	0
Общо	1	1	1	0	1	0	5,25		1	0

Среден успех от ДИ по теория и практика на професията за придобиване на III СПК на випуск 2023 год.

5,25

РЕЗУЛТАТИ

от ДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ II СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ - випуск 2023 год.

сесия май-юни на учебната 2022/2023 година

Дневна форма на обучение

Клас	Общ бр. у-ци	Подали заявление	Теория на професията		Практика на професията		Успех	Слаби оценки	Получили III СПК от подалите заявление	
			Явили се	Не се явили	Явили се	Не се явили	Оценка		Получили II СПК	Не получили
XII ж	20	20	20	0	18	2	3,63	8	10	10
Общо	20	20	20	0	18	2	3,63		10	10

Среден успех от ДИ по теория и практика на професията за придобиване на III СПК на випуск 2023 год.

3,63

РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЗИ - СЕСИЯ МАЙ-ЮНИ НА УЧЕБНАТА 2022/2023 ГОД.

Предмет	Общ брой ученици	Явили се	Не се явили	Резултат ДЗИ		Двойки
				оценка	точки	
БЕЛ						
Дневна форма на обучение	167	166	1	3,64	45,16	18
Самостоятелна форма на обучение	1	1	0	3,09	32	0

Минали години	3	2	1	3,33	37	0
ЗДИППК						
Дневна форма на обучение - дипломен проект	147	145	2	5,51	-	0
Дневна форма на обучение - изпитна тема + индивидуално задание	20	18	2	3,63	-	8
Самостоятелна форма на обучение	1	1	0	5,25	-	0

От горните данни могат да бъдат направени изводи, както следва:

- от 167 зрелостници в дневна форма на обучение се дипломират 151 - с общ успех Мн. добър 5,35 от двете сесии: май-юни и август-септември. Има 16 недипломирани зрелостници. От целия випуск – 49,65 % са зрелостници с отличен успех, т.е. 71 ученици.
- Зрелостникът в самостоятелна форма на обучение се дипломира – с успех много добър 3,54.
- Свидетелство за професионална квалификация получават 155 зрелостници – 145 придобиват трета и 10 придобиват втора степен на професионална квалификация. Всички 155 зрелостници са в дневна форма на обучение, от общо допуснати до явяване на ДИППК – 167. Успехът от ДИППК в частта по теория и практика е много добър 4,57.
- Зрелостникът в самостоятелна форма на обучение получи свидетелство за трета степен на професионална квалификация.

Справка за средните резултати на учениците от НВО 10. клас									
Изпит	Среден процент от максималния брой точки								
	Ниво училище			Регионално ниво			Национално ниво		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Момчета	Момичета
БЕЛ	54,65	55,26	54,3	45,64	41,15	51,62	49,44	44,68	54,78
МАТ	23,79	26,74	22,06	34,53	32,64	37,03	34,5	33,26	35,9

От горните данни могат да бъдат направени изводи:

- от 130 ученици в дневна форма на обучение на НВО по БЕЛ се явиха 100% от учениците - с общ успех на ниво училище 54,65 точки.
- от 130 ученици в дневна форма на обучение на НВО по Математика се явиха 100% от учениците - с общ успех на ниво училище 23,79 точки.

Удовлетворяващо е представянето на учениците през изминалата учебна година в общински и областни кръгове на олимпиадите по Български език и литература, Математика, География и икономика, Философия и Английски език. Традиция е участието на гимназистите и в Първи, Втори и Финален кръг на състезанието „Стъпала на знанието. Български език и литература“, организирано от СУ „Климент Охридски“, в Националното състезание по предприемачество „Най-добра бизнес идея“, в Националното състезание по счетоводство, в Националното състезание по икономика и управление, в Европейската олимпиада по статистика и др.

Като иновативно училище ПГИМ бе домакин в работна среща по Национална програма „Иновации в действие“ на три икономически гимназии. Темата на мобилността и иновационната практика, с която се представи ПГИМ бе „Работа в малки учебно-изследователски групи за мотивиращо STEAM образование“

Наложеният се стил на екипност в работата и положителното отношение на училищното ръководство към училищния персонал, партньорството с родители и заинтересовани страни и институции са също фактори, които определят положителната характеристика на училището и добрия му имидж.

Горепосочените положителни резултати предопределят целите и посоките на развитие за периода 2023-2028 година, като се отчетат и състоянието на училището и на външната среда.

II. АНАЛИЗ НА ВЪНШНАТА СРЕДА (PEST АНАЛИЗ)

Външните фактори имат негативно въздействие върху развитието на образователната система, което се изразява в дисхармония между мисията на училището и очакванията и изискванията към качеството на образованието. Училището като институция функционира в условията на агресивна среда, която оказва силно влияние върху личността на учениците, мотивацията им за учене, а също така и върху поведението им. Основният, очертаващ се проблем е свързан с намирането на адекватна и успешна реакция за преодоляване на отрицателното въздействие.

Анализ на тенденциите на външната среда

Среда	Тенденции	Последствия
1	2	3
политическа	ЗПУО – образованието е национален приоритет. Разминаване между обществените потребности и продукта на образованието.	Качествена промяна във философията на образователната система: нова образователна структура, организацията на обучение, гъвкавост и свобода на учебните планове и програми, ново отношение към ученика и учителя и неговата квалификация и кариерно израстване, оптимизирана система на оценяване, форми за цялостна и индивидуализирана подкрепа на учениците и др.
икономическа	Нестабилна/неработеща икономика. Социални неравенства – ниски доходи на семействата, безработни родители. Съществен ръст на заплатите на педагогическите специалисти през последните години.	Свиване на разходната част от бюджета на училището, рестриктивен бюджет. Ученици напускат училището – семействата заминават в чужбина. Недостатъчна материална осигуреност на ученика. Не се повишава достатъчно мотивацията на учителите за отговорно и съзнателно отношение към професионалните им задължения.
социална	Влошаване на демографските показатели. Ниска заинтересованост на родителите. Отрицателно влияние на средата върху възпитанието на учениците и мотивите за учене.	Намаляване броя на учениците. Нарастване на социалните различия между учениците. Влошени показатели на възпитателната дейност в училище. Ниска мотивация за учене. Негативно отношение към училището.

		Очертаваща се криза за учителски кадри, нежелание на студентите да се реализират в учителската професия.
технологична	Подобряване на технологичното обезпечаване на образованието: ИКТ, интернет, електронни ресурси. Промяна във визията и съдържанието на педагогическите технологии.	Добра материална база, съдържаща условия за повишаване на качеството ефективността на образователния процес.
законова	ЗПУО и държавни образователни стандарти	Осигуряване на прозрачност и предвидимост на политиките, които се предприемат в системата. Постигнат разумен баланс между нормативност (рамка) и овластяване и свобода на отделните участници в процеса на училищното образование – училищата, учителите, родителите, учениците.

Изводи:

Въздействието, което оказва външната среда върху българското училище, е противоречиво. Изразени негативни фактори са икономическата и социалната среда, които имат определящо значение за образователната система. Прогнозите за тяхното развитие и влияние са в зависимост от външни и вътрешно-политически фактори. При тази неопределеност е трудно да се предвиди тенденцията в развитието им. Може обаче да приемем на базата на сегашното им състояние, че те ще запазят негативното си въздействие върху образователната система.

III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА УЧИЛИЩЕТО (SWOT-АНАЛИЗ)

Целта на SWOT-анализа е да се определи състоянието на училището като система.

СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПРОЦЕС 1. 100% осъществяване на държавния план прием – устойчива тенденция; 2. Поддържане на относително постоянен брой ученици в последните години, което осигурява и финансова стабилност на училището в условията на делегиран бюджет; 3. Относително стабилни резултати на НВО и ДЗИ, съотнесими към регионалните и националните, висок процент на прием във ВУЗ; 4. Професионално обучение в гимназиален етап, насочено към усвояване на ключови компетентности; УЧЕНИЦИ 1. Привличане на учениците като партньори в образователния процес и при разработване и реализиране на проекти; 2. Достойно представяне на общински, областни, национални олимпиади и конкурси в различни области; 3. Функциониращи форми на ученическо самоуправление (ученически съвети на класа и Училищен ученически съвет); 4. Развиване на социални умения и способности на учениците чрез участието им в извънкласни и извънучилищни дейности – спортни състезания, занимания по интереси, благотворителни кампании. ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ 1. Кадрова осигуреност с квалифицирани учители в т.ч. и училищен психолог, повече от 90 % от учителите имат защитена ПКС (I – V); 2. Създадени условия за повишаване на квалификацията на учителите и наставничеството, обмен на успешни педагогически практики, МО; 3. Участие на учители във форуми по проблемите на образованието;	1. Предоставяне на качествено образование; 2. Подкрепа на личностното развитие на учениците, превенция на обучителните трудности и ранно оценяване на риска – ранно идентифициране на учениците в риск чрез проучване и оценка на потребностите и интересите им, откриване и предотвратяване на причините, които биха довели до отпадане от училище; 3. Превенция на агресията и противообществените прояви; 4. Повишаване на капацитета на учителите за промяна на стила и методите на работа и ориентиране на обучението към потребностите на отделната личност; 5. Повишаване на квалификацията, обмяна на добри педагогически практики и внедряване на иновации на базата на ИКТ; 6. Разширяване на връзките с НПО и реализиране на проекти по програми на ЕС; 7. Превръщане на училището в център за предоставяне на образователни услуги – кариерно ориентиране, извънкласни дейности, занимания със спорт и др; 8. Високи изисквания към собствената научна и педагогическа подготовка, изпълнение на личен план за развитие на педагогическия специалист; 9. Използване на съвременни образователни технологии за мотивиране на учениците и прилагане на усвоените знания в практиката; 10. Ефективност на работата на МО за повишаване подготовката на учителите и споделяне на добри практики; 11. Преодоляване на рутината и формалното изпълнение на служебните задължения; 12. Възможност за кариерно развитие; 13. Разширяване възможностите за вътрешноинституционална и извънучилищна квалификационна дейност; 14. Сътрудничеството с родителите: структуриране и дейност на обществения съвет и училищно настоятелство, изпълнение на инициативи и съвместни дейности;

4. Системен контрол върху качеството на образователния процес; 5. Екипност и диалогичност в работата на всички нива; 6. Добър ръководен екип, главни учители, подпомагащи ръководството на училището; 7. Добро институционално взаимодействие. УПРАВЛЕНИЕ 1. Осигуряване на свободен, неограничен и равен достъп до образование; 2. Високи стандарти на предлаганото образование; 3. Дългогодишни традиции и резултати в образователната дейност, съобразени със социално-икономическото развитие на региона; 4. Работещи и ефективни вътрешноучилищни разпоредби; 5. Ритуализация на училищния живот; 6. Информация за дейността на училището чрез поддържане на актуален сайт и местните печатни и електронни медии; 7. Добра координация и обмен на информация между класни ръководители, училищен психолог и ръководството на училището при работа с учениците с проблемно поведение и в риск от отпадане; 8. Осигурени здравословни и безопасни условия за опазване на живота и здравето на участниците в образователния процес. МАТЕРИАЛНИ РЕСУРСИ 1. Добра материална база – учебни кабинети, компютърни зали, мултимедийни кабинети, библиотека, спортна площадка, Wi-Fi мрежа, видеонаблюдение и система за контролиран достъп в сградата на училището. 2. Учебно-технически средства – преносими компютри, мултимедии, техника за размножаване, интерактивни дъски, наличие на информационни програмни продукти;	15. Достъп до Национални програми и програми на ЕС и активно включване на учители и ученици в разработване на проекти; 16. Актуализиране на училищните политики с оглед поэтапното въвеждане на ЗПУО. 17. Непрекъснат мониторинг на дейностите в образователния процес и своевременно предприемане на действия за неговото подобряване; 18. Целенасочени дейности за поддържане и издигане имиджа на училището; 19. Оптимизиране на екипната работа в различни направления; 20. Осъвременяване на МТБ и продължаване внедряването на иновации на базата на ИКТ; 21. Усвояване на средства по проекти; 22. Гъвкаво използване на системата за оценяване на постигнатите резултати от труда на педагогическите специалисти и за определяне на ДМС на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал; 23. Разширяване на партньорствата с институции.
---	---

3. Обновяване и подобряване на МТБ според възможностите на бюджета и чрез ОП „Региони в растеж“. ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ 1. Добро управление на финансовите средства в условията на делегирани бюджети; 2. Обективност, публичност и достъпност при разработване и управление на бюджета; 3. Управленска култура на ръководството и връзка между управленските функции: планиране, организиране, координиране и контрол; 4. Коректно и редовно обезпечаване на средствата за заплати и възнаграждения, осигурителни вноски, ДТВ, средства за облекло 5. Ефективна система на СФУК. ПАРТНЬОРСТВА И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ 1. Взаимодействие с реалната работна среда за утвърждаване на професионални компетенции у учениците – НАП, НОИ, търговски банки, застрахователни дружества, фирми, Районен съд, Окръжен съд, Административен съд – гр. Пазарджик и др. 2. Съвместна работа с местни структури: РУО – Пазарджик, Община – Пазарджик, МКБППМН, РУ „Полиция“ и инспекторите от ДПС, Дирекция „Социално подпомагане“ – Отдел „Закрила на детето“, Ресурсен център, културни институти, медии, неправителствени организации и др.	
СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
1. Недостатъчни умения на учителите за използване и създаване на електронни учебни ресурси; 2. Увеличаващ се процент на незаинтересовани и неактивни родители;	1. Риск от засилване на отрицателните влияния на обкръжаващата среда върху учениците – агресия, зависимости и др.; 2. Нисък социален статус и недостатъчен авторитет на българския учител, застаряващ учителски състав и феминизация на учителската професия;

3. Недостатъчна база от учебно-технически и нагледни средства и електронни ресурси. 4. Недостатъчни умения за справяне с ниската мотивация за учене. 5. Недостатъчно използване на възможностите за привличане на родителите. 6. Затруднения от страна на фирмите за провеждане на производствени практики на учениците.	3. Ниска заинтересованост на голяма част от родителите към случващото се в училище; 4. Увеличаване на броя на учениците, които се отглеждат от роднини или в непълни семейства; 5. Негативно отношение към училището и липса на мотиви за учене – по-ниски резултати от учебната дейност; 6. Недостатъчно наситен график на обществения транспорт за учениците, пътуващи от община Пазарджик и съседните общини. 7. Затруднения при планиране на финансови ресурси, поради разминаване на учебна и финансова година.
---	--

Изводи:

Извършеният SWOT анализ показва, че въпреки подобряващата се материална среда, продължаващата квалификация на педагогическите специалисти и усъвършенстване на методите на преподаване, съществуват възможности за повишаване на качеството на осъществяваното образование и предоставяната подкрепа за личностно развитие на учениците.

Изграждането на сплотена училищна общност ще повлияе положително на проблеми, свързани с мотивацията, екипната работа, отсъствията, образователните резултати.

Нормативната уредба посочва родителя като равностоен участник в образователния процес, но все още привличането и ефективното сътрудничество с част от родителите е предизвикателство пред екипа.

Успешен подход за решаване на възникващите проблеми е търсенето на сътрудничество в училището и извън него със заинтересованите страни и обществените организации.

IV. ВИЗИЯ

Отчитайки динамиката на обществения живот, дигитализацията на съвременното общество и SWOT-анализа, настоящата стратегия формира следната визия за гимназията за периода 2023-2028 година:

- ✓ Усвояване на компетентности – съвременни знания, умения и нагласи по изучаваните професии и специалности, осигуряващи на младите хора успешна реализация на пазара на труда и мотивация за учене през целия живот. Осъществяването на визията на гимназията ще доведе до формирането на знаещи, способни и ангажирани млади хора, готови да развият своя пълен потенциал и съзнателно да допринасят за развитието на Република България в контекста на европейското семейство и на глобалния свят.

✓ Активното партньорство с работодателите, предоставящи обучение в реална работна среда, ще:

1. допринесе за усвояване на практически умения у учениците;
2. осигури тяхната конкурентоспособност на пазара на труда;
3. развие личностните качества на учениците;
4. формира общочовешки ценности и добродетели, като толерантност, уважение, честност, отговорност, комуникативност, чувствителност към гражданските права и към задълженията на всеки един член от обществото;
5. развие уменията им за работа в екип;
6. насърчи креативността и творческото мислене;
7. издигане на авторитета на ПГИМ като институция-партньор, способна да осигури на икономиката висококвалифицирани кадри.

✓ Качествената общообразователна и професионална подготовка налага внедряването на иновации и съвременни технологии и софтуер в учебния процес и модернизирание на образователната среда. Така учениците ще усвоят компетентности в съответствие с последните научни достижения във всяка една област от предлаганите в училището специалности.

✓ Педагогическите специалисти от професионалната гимназия са призвани непрекъснато да усъвършенстват своите професионални компетентности и квалификация, да работят в съответствие с етичните норми, да мотивират и вдъхновяват учениците и формират компетентности у учениците, които да прилагат в различни житейски и професионални ситуации.

V. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ/ЦЕННОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА УЧИЛИЩЕТО

Формулирайки ценностите за развитието на училището ние се водим от принципите на демократичния образователен модел, но едновременно с това се стремим да запазим традициите и качеството на българското образование. Нашите ценности са изградени във времето и са формирани от учителите и учениците.

- ✓ **Ориентираност към личността** е нашият водещ принцип. Отчитайки колко уникален е всеки човек ние се стремим да индивидуализираме предоставяното образование и подкрепа и да намерим път към всяко дете.
- ✓ **Равен достъп за всеки ученик**, като се осигури качествено образование, отговарящо на нуждите и способностите му.

- ✓ **Взаимно уважение, равнопоставеност и лична свобода** са основа на отношенията и действията на всички членове на училищната общност. Ние вярваме, че свободата се осъществява в рамките на ненарушаване на чуждите права и неприкосновеност и трябва да гарантира собствената и чужда безопасност.
- ✓ **Естественят стремеж за учене** е заложен у всеки човек и се проявява в условия на свобода, а училището трябва да я осигури и гарантира за учениците.
- ✓ **Плуралистично учене** – ние вярваме, че човек учи отвсякъде, по всяко време и по различни начини. Това определя разнообразието от средства и методи, които прилагаме, за да постигаме образователните цели, които си поставяме. Етап от пътя към е личният опит и грешката, които се допускат в процеса на учене.
- ✓ Училището подкрепя, развива и стимулира **сътрудничеството между учениците**, а не конкуренцията на всяка цена между тях.
- ✓ **Въвеждане на нови техники и технологии**, което ще даде възможност за прилагане на разнообразни методи на преподаване, ще динамизира процеса на учене и ще направи учениците активни участници.
- ✓ **Запазване на традициите** е важно за нас, защото ние вярваме, че пазейки ценностите, уменията и практиките, които отразяват същността ни, можем да стигнем навсякъде, без да загубим себе си и пътя.

VI. ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ И ЦЕЛИ

В резултат на SWOT анализа и в съответствие с разпоредбите на *чл. 263, ал. 4 от ЗПУО* са определени следните приоритетни области и цели за развитие на Професионална гимназия по икономика и мениджмънт до 2028 г. Те обхващат всички значими предизвикателства пред училището в съответствие с определените от МОН политики:

Приоритетна област 1 - Повишаване качеството на образованието;

Приоритетна област 2 - Системна и целенасочена работа за патриотично възпитание, формиране на национално самосъзнание и общочовешки ценности;

Приоритетна област 3 - Насърчаване на физическата активност на учениците и участието им в спортни дейности;

Приоритетна област 4 - Развитие и утвърждаване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование;

Приоритетна област 5 - Механизъм за съвместна работа с институциите по обхващане и включване в системата на предучилищното и училищното образование на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;

Приоритетна област 6 - Предоставяне на равни възможности за обучение и/или възпитание;

Приоритетна област 7 - Приобщаване ученици към училищната общност;

Приоритетна област 8 - Противодействие на тормоза и насилието;

Приоритетна област 9 - Превенция на риск от ранно отпадане от системата на училищното образование.

Приоритетна област 1. Повишаване качеството на предоставяното от гимназията образование

Стратегическа цел на училището е повишаване на качеството на предоставяното образование. За реализацията на тази цел са разработени мерки, съобразени със спецификата на институцията. Мерките целят непрекъснато подобряване на условията и разработване на ефективна училищна система за осигуряване на качеството на образованието.

Предвидените мерки са съобразени с принципите и изискванията към институциите за усъвършенстване на процесите за управление на качеството, с националните и регионалните приоритети и със *Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030)*.

При изготвянето на мерките е следван подход, при който са оценени благоприятстващите фактори и резултатите на различни нива. За да бъде ефективен моделът ще бъде следван цикличен подход със следните фази: планиране на мерки и дейности, изпълнение, проверка на постигнатите резултати и корекционни действия по отношение на мерките и дейностите за тяхното изпълнение.

Качеството на образованието в училище се осигурява при спазване на следните **принципи**:

1. Подход, ориентиран към постигане на образователни резултати;
2. Фокус върху потребностите и възможностите на учениците;
3. Постоянство на целите на училището;
4. Лидерство;
5. Предоставяне на възможности за развитие и участие на учениците и педагогическите специалисти;

6. Непрекъснато обучение, иновации и усъвършенстване;
7. Развитие на партньорствата;
8. Приемственост на политиките и постиженията;
9. Ефективно разпределяне, използване и управление на ресурсите;
10. Социална отговорност.

Целите, които си поставяме са:

1. Повишаване на качеството на осъществяваното обучение в училището;
2. Образователен напредък и подобряване на индивидуалните резултати на учениците;
3. Повишаване на резултатите на училището на външните оценявания.

За постигане на целите се реализират **мерки в няколко направления:**

1. Мерки, свързани с педагогическите специалисти:

- 1.1. Повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти чрез включване в обучения по приоритетните области и провеждане на вътрешноинституционална квалификация, насочена към качествено образование.
- 1.2. Подобряване на предварителната подготовка на учителите и планирането за учебните часове.
- 1.3. Повишаване качеството на обучение чрез прилагане на различни методи и форми на преподаване с акцент към активно учене и развитие на ключови компетентности.
- 1.4. Използване на различните видове оценяване и разнообразни форми за проверка на компетентностите на учениците.
- 1.5. Развитие на компетентностите за ефективна комуникация с учениците.
- 1.6. Включване на учителите в мрежи за обмен на знания и идеи.
- 1.7. Подобряване на взаимодействието с родителите.

2. Мерки, свързани с учениците:

- 2.1. Превръщане на ученика в активен участник в образователния процес.
- 2.2. Проследяване на процеса на научаване чрез търсене на обратна връзка от учениците във всеки час.
- 2.3. Изграждане на правила в класната стая, които ще дадат възможност за по-ефективна работа и усвояване на учебното съдържание.
- 2.4. Осигуряване на консултации и допълнително обучение на учениците.

- 2.5. Развитие на компетентности в сферата на гражданското, здравното и интеркултурното образование.
- 2.6. Намаляване на броя на отсъствията по уважителни и неуважителни причини.
- 2.7. Мотивиране на учениците за участие в състезания, олимпиади и други училищни и извънучилищни инициативи.
- 2.8. Осигуряване на възможност за образование в различни форми на обучение.

3. Мерки, свързани с училището:

- 3.1. Анализ на резултатите от обучението през различните периоди и от външните оценявания.
- 3.2. Подобряване на физическата среда.
- 3.3. Осигуряване на STEM обучение.
- 3.4. Осигуряване на условия за ежедневно използване на електронни ресурси в учебните часове.
- 3.5. Предоставяне на възможности за използване на разнообразни дидактически средства и материали, които да направят образователния процес интерактивен.
- 3.6. Провеждане на пробни външни оценявания за запознаване на учениците с формата на изпитите.
- 3.7. Провеждане на открити уроци.
- 3.8. Предоставяне на възможност за включване в разнообразни форми за извънкласни дейности.
- 3.9. Участие в училищни, общински, национални и международни програми и проекти.
- 3.10. Активно взаимодействие с ученическия съвет, училищното настоятелство, общественния съвет, с неправителствени и културни организации и др.
- 3.11. Ефективна комуникация с родителите.
- 3.12. Контролна дейност с акцент върху педагогическия контрол.
- 3.13. Повишаване на мотивацията и инициативността на всички участници в образователния процес чрез въвеждане на система от материални и морални стимули.
- 3.14. Популяризиране на постиженията на учениците и педагогическите специалисти.

Приоритетна област 2. Системна и целенасочена работа за патриотично възпитание, формиране на национално самосъзнание и общочовешки ценности

Патриотичното възпитание е част от процеса за формирането на личността. Ценностната система на човека се изгражда чрез възпитание, възприемане и спазване на обществените норми на поведение. Във време, в което ценностите на много хора са

изместени и те няма точни ориентри, ролята на училището за патриотичното възпитание на децата и учениците е още по-отговорна и важна. Патриотичното възпитание е в основата на формирането на национално самочувствие и идентичност.

Безспорен ангажимент на училището е запознаване на учениците с историческите успехи, приноса на българите в науката, в културата и в спорта.

За нас отбелязването на традиционни празници не е част от дейностите само в началния или прогимназиалния етап, въпреки че приобщаването на учениците в по-горните класове е по-трудно. Един от начините това да бъде постигнато е съществуването на училищни ритуали, които се съхраняват и предават.

Аспектите, в които са насочени взаимодействията за патриотично възпитание, са част от възпитателната стратегия:

- Формиране на позитивно отношение към историята на българската нация на базата на историческо знание и уважение към традиции, ритуали и обичаи;
- Формиране на национално самосъзнание, национална идентичност, национално самочувствие, национална гордост, национално достойнство;
- Информирание за научните, културните и спортните постижения на представители на българската нация;
- Участване в дейности, свързани с почитане на българската история, култура и образование;
- Организиране и провеждане на дейности по посока на синергия между националната и европейската идентичност.

Голяма част от тези взаимодействия се осъществяват в общообразователните учебни предмети, като това е най-изразено в обществените науки и гражданското образование. Важна роля за патриотичното възпитание има и часът на класа. Посещенията на кино, театър и спортни събития са част от стимулиращите мерки за учениците и отговорност на класните ръководители е тези възможности да бъдат пълноценно оползотворявани.

Патриотичното възпитание е част от времето за проектни и творчески дейности за учениците. Дейности с такава насоченост се планират при организирането на училищните екскурзии, провеждани в учебно и извънучебно време. Искаме нашите ученици да опознаят красотата на България, да посетят най-важните географски, исторически и културни забележителности и да видят многообразието на родината ни.

Посещението на географски, исторически и културни забележителности е само част от дейностите за формиране на национална принадлежност и гордост. В това отношение националните програми с модули, свързани с темата, са от изключителна важност и увеличават капацитета на училището за постигане на резултати в областта.

В проектните дейности също се поставя акцент на патриотичното възпитание. Включването по европейски програми дава възможност да представим нашата идентичност, култура, история и постижения на нашите партньори, но и да се запознаем с характерното за техните страни. Вярваме, че само ако познаваме добре собствената си идентичност, бит и традиции можем да оценим кои сме в същност и да бъдем достойни европейци.

За осъществяването на патриотичното възпитание училището си сътрудничи с Регионалното управление на образованието, общинската администрация, училища партньори, културни институции и спортни клубове, както и с отделни личности.

Приоритетна област 3: Насърчаване на физическата активност на учениците и участието им в спортни дейности

Физическата активност, здравето и качеството на живот са тясно свързани. Важната роля, която физическата активност има за цялостното влияние върху живота и здравето на човека, се отчита на национално и европейско ниво.

Традиционно децата и учениците участват в различни видове физическа активност – играят игри и практикуват различни спортове. През последните години новите модели на развлечение (компютри, мобилни устройства, социални мрежи) все повече набират популярност. В резултат от това физическата активност на младите хора спада и голяма част от тях имат наднормено тегло или дори затлъстяване.

Като ключов участник при определянето на политики в сферата на здравеопазването и здравословния начин на живот Световната здравна организация препоръчва най-малко 60 минути извършване на физическа активност дневно от децата и младите хора.

Отчитайки времето, което учениците прекарват в училище, осигуряването на физическата им активност е отговорност и основен ангажимент на училището. Нашата цел е осигуряването на възможности за спорт във времето в училище, но и включване в училищни инициативи целящи повишаване нивото на физическа активност извън рамките на учебния ден.

Стратегии за насърчаване на положителното отношение на учениците към физическата активност в училището са:

- Създаване на дейности, свързани с физическа активност, които са забавни и имат за цел учениците да се чувстват добре, да добият увереност и да се забавляват.
- Инициране на дейности, които да провокират учениците да станат по-активни физически и да поддържат тази физическа активност през целия ден, а не само докато са в училище.
- Създаване на среда, в която учениците са насърчавани да развиват своите спортни умения и да постигнат най-доброто, на което са способни.
- Създаване на програми, които да насърчат учениците да станат по-активни физически и да поддържат това през целия ден, а не само докато са в училище;
- Осигуряване на възможности за изпробване на широк набор от дейности, включително такива, които биха били по-приятни за ученици, които не са ориентирани към спорта, напр. танците.
- Оценяване на дейностите, за да се гарантира, че са подходящи за развитието на децата и използват подходящи методи, включително и такива, свързани с отчитане на постиженията и прогреса.
- Организиране на спортни турнири между ученици и между ученици и учители – волейбол, футбол, тенис на маса и шах.

Важно е учениците да бъдат поощрени да поемат отговорност за тяхното участие във физически дейности. Това може да бъде постигнато като им се даде шанс да изберат сами спортните дейности, в които биха искали да участват. Този елемент на избор е изключително важен, за да могат учениците да помогнат в очертаването на техните предпочитания, идентифициране на бариери пред участието им и предлагане на промени, които да повишат и задържат високи нивата на активност. Цел на училищното ръководство е привличане като посредник в дейността на ученическия съвет.

Не на последно място училището си поставя за цел да поддържа безопасни и модерни физкултурен салон, площадки и спортни съоръжения. Отчитайки бързото амортизиране на спортните зони и уреди наш приоритет е отделяне на финансиране от бюджета на училището, но и постоянно търсене на допълнително финансиране по национални и регионални програми и проекти за поддържане на спортната инфраструктура.

Приоритетна област 4. Развитие и утвърждаване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимосвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

Екологично образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

Целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са:

- изграждане на автономна личност, която отстоява общочовешките ценности, демократичните принципи и човешките права, познава институциите на демократичното общество, приема различията, цени своята културна идентичност, взема самостоятелни решения и носи отговорност за тях;
- функциониране на училището като институция, възпитаваща в демократични ценности, насърчаваща инициативност, отговорност, солидарност, утвърждаваща устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от агресия, изграждаща и поддържаща позитивен психологически климат и създаваща позитивна образователна среда за диалог.

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се реализира:

- интегрирано в обучението по образователните направления;

- интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие – в часа на класа, в заниманията по интереси, в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие, в извънкласни и извънучилищни форми на работа, включително по програми и проекти;
- чрез самостоятелен учебен предмет гражданско образование.

Задачите, които си поставя училището при реализирането на дейностите са изграждане на общност, патриотично възпитание, възпитание в дух на толерантност и интеркултурен диалог, изграждане на здравна култура, екологично възпитание и познаване на принципите на устойчивото развитие, развитие на финансовата и финансовата и правната грамотност на учениците, превенция на насилието.

Важно за гражданите на XXI е да познават основните човешки права и свободи, да познават институциите и дейността им, както и основните механизми, по които съвременната демокрация функционира. За активните хора е важно да могат да формират мнение на базата на обективна информация, от която да отсеят фалшивите новини, които ежедневно ни заливат. Това от своя страна е свързано с умения като логическо и критическото мислене, които училището трябва да развива. Важен елемент от възпитаването на гражданска активност е предприемането на действия за решаването на проблеми в обществото, изразяващо се както във включването в инициативи, така и в организирането им. По този начин се възпитава и изгражда индивидуална отговорност за нашия собствен живот и промяната на средата около нас.

Поставяме акцент и върху безопасността на движението по пътищата и действия при бедствия и аварии и оказване на първа помощ, защото развитието на тези базови умения прави учениците по-съпричастни и отговорни, но в критична ситуация може да се окаже умение, което спасява човешки живот.

Оперативните цели, които училището определя като водещи за осъществяването на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование, са:

1. Формиране на компетентности и нагласи за активно гражданско поведение на учениците
 - 1.1. Създаване на условия и подкрепа за развитието на ученическото самоуправление.
 - 1.2. Мотивиране на учениците за участие в извънкласните дейности.
 - 1.3. Подкрепа на педагогическите специалисти за интегриране на обучението по общообразователните предмети към проектно базирано обучение, което развива уменията на учениците за дискусия, вземане на решения и споделя на лични впечатления.

- 1.4. Организиране на благотворителни инициативи и каузи на училищно и общинско ниво.
2. Насърчаване на учениците към здравословен начин на живот и здравословно хранене:
 - 2.1. Формиране на знания и умения за живот с фокус към здравното образование, здравословното хранене, първа долекарска помощ, безопасно движение по пътищата.
 - 2.2. Организиране на срещи с известни личности, които да споделят информация и съвети за здравословния начин на живот.
3. Усвояване на знания, умения и нагласи за сътрудничество, емпатия и солидарност между различни културни и етнически общности:
 - 3.1. Утвърждаване на часа на класа като форма за интеркултурно възпитание.
 - 3.2. Организиране на събития за представяне на различни обичаи, традиции и култури за насърчаване на межкултурната комуникация.
 - 3.3. Прилагане на екипната работа в часовете, което ще допринесе за разбирателството и уважението между учениците, ще помогне да откриват сходства и да се справят със съществуващите различия.
 - 3.4. Организиране на срещи с училища от различни райони на страната и ЕС за обмяна на добри практики.
4. Формиране на екологична култура и навици за разделно събиране на отпадъци
 - 4.1. Въвеждане на дейности по опознаване на природата в неурбанизирана среда.
 - 4.2. Изграждане на училищна политики за постигане на целите за устойчивото развитие – екологична култура и навици за разделно събиране на отпадъци.
 - 4.3. Реализиране на дейности за популяризиране на европейските инициативи в областта на образованието за устойчиво развитие.
 - 4.4. Създаване и използване на отворени образователни ресурси и модели за устойчиво развитие на училищно ниво.

Приоритетна област 5. Механизъм за съвместна работа с институциите по обхващане и включване в системата на предучилищното и училищното образование на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

Дейности за предотвратяване на отпадането на ученици се осъществяват в училището в продължителен период от време, но през последните години училището изгражда последователна политика за постигане на максимален обхват и ефективно включване на учениците в образователния процес.

Процесът обхваща различни аспекти от функционирането на институцията и изисква целенасочени усилия от всички педагогически и непедagogически специалисти. Целите, които си поставихме с влизането в сила на *Постановление № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст* и които продължаваме да поддържаме са:

Създаване на добри условия и организация на образованието на учениците, подлежащи на задължително училищно образование. Съвременната и подкрепяща физическа среда е от важно значение учениците да се чувстват комфортно и институцията да бъде не само място, където те учат, но и за отдих и за социални контакти. Да направим училището привлекателно за нас не е клише, а цел, която допринася за приобщаването на учениците.

Без съмнение друга не по-малко важна част от дейността е **планирането и реализацията на дейности за подкрепа за личностно развитие** на учениците. Най-непосредственото е сформиранието на различни клубове по интереси. Процесът се предхожда от провеждане на анкети относно предпочитанията и талантите на учениците. Стремим се да оползотворим всички съществуващи възможности за организиране на дейности по интереси, които се финансират както от бюджета на училището, така и по програми и проекти. Особено важно е включването в такива клубове на учениците с ниска мотивация, които по-често се превръщат в аутсайдери и отпадат от образователната система. Организирането и провеждането на дейности в извънучебното време също влияе положително на връзката с училището.

Изграждането на ефективни модели на взаимодействие между училището и семействата за активно включване в процеса на образованието на родителите също допринася за ограничаването на негативните процеси, водещи до отпадане на ученици. Въпреки че понякога комуникацията е много затруднена, спазването на принципи като уважение към всеки родител, независимо от различните гледни точки и социален статус, постоянна връзка и информиране относно развитието на детето му, създаване на условия за участието на родителя в различни образователни взаимодействия – образователни, спортни, екологични, културни дейности, екскурзии, дейности за кариерното ориентиране и други.

За да се гарантира успеха на дейността по обхващане, включване и предотвратяването на отпадането е важно **сътрудничеството с институциите, които имат непосредствени ангажменти по Механизма**, но и с организации, които могат да повлияят на ученика, семейството или обкръжението му. Съвместни дейности с регионалното управление на образованието, община, районното управление към МВР, дирекция „Социално подпомагане“ са необходими във всеки случай, когато мерките на училищно ниво не водят до подобряване на посещаемостта. Партньорства с читалището и библиотеката, спортни клубове, културни институции, неправителствени организации и фирми също са важни за въздействие върху учениците с ниска мотивация.

Ролята, която **класните ръководители** имат за предотвратяването на проблемната посещаемост, а оттам и за риска от отпадане, е безспорна, тъй като те са хората, които най-често и непосредствено комуникират с учениците от паралелката и родителите. Те първо могат да установят зараждането на проблем и да приложат адекватните мерки за решаването му.

Предприемането на своевременни действия за преодоляване на проблемното поведение на ученици, включително налагане на санкции, също има своето въздействие за ограничаване на отсъствията.

За осъществяване на дейностите по механизма на училищно ниво е определен **представител в екипа за обхват** за района, в който се намира училището. Негов ангажимент е иницирането на действия на включените в екипа участници от различни институции, в зависимост от конкретния случай. На училищно ниво е определен и администратор за работа с Информационната система за реализация на механизма „Посещавемо и безопасно училище“, който проследява данните за учениците в риск и тези, за които следва да бъдат предприемани действия от екипа за обхват. Администраторът отразява с системата данните от извършените обходи и определените мерки.

Създаването на организация и осъществяването на контрол от страна на училищното ръководство по изпълнение на функциите на педагогическите и непедагогическите специалисти във връзка с ограничаване на отсъствията и предотвратяване на отпадането е от ключово значение за успешното осъществяване на дейността.

В зависимост от причините за проблемна посещаемост, риск от отпадане или отпадане от образователната система на учениците се предприемат мерки, насочени към:

- Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез дейности за приобщаване на учениците с проблемна посещаемост, от непълни семейства, от уязвими групи или със специални образователни потребности.

- Осъществяване на връзки с родители на учениците, които се отглеждат от бабите и дядовците си и информирането им за образователни или поведенчески проблеми.
- Мотивиране на децата, чиито родители не са ангажирани в достатъчна степен с образованието им, да посещават различни дейности.
- Предоставяне на финансово или друго материално подпомагане на ученици от социално слаби семейства.
- Сътрудничество с отдел „Закрила на детето“ в случай на установен риск за ученик.

Приоритетна област 6. Предоставяне на равни възможности за обучение и/или възпитание

Предоставянето на равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик е регламентирано в *Закона за предучилищното и училищното образование*. Осигуряването на равни възможности на децата и учениците е във фокуса на стратегическите документи в сферата в т.ч. и чрез приетата през 2022 г. *Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 – 2030)*.

В училището е създадена среда, в която безпроблемно общуват представители на различни култури. Интеркултурно образование се осъществява във всички видове училищна подготовка по учебните предмети, както и в часовете на класа. Изграждат се положителни нагласи към включващо обучение в участниците в образователния процес – учители, ученици и родители.

Осигуряването на качествено образование, съобразено с интересите и индивидуалните потребности, и възможност за личностна и професионална реализация независимо от произхода на учениците, е осмислена цел на училището. **Принципите**, които са водещи за дейността в Професионална гимназия по икономика и мениджмънт са:

- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Равен достъп до образование и приобщаване на всеки ученик;
- Съхраняване на етнокултурното многообразие.

Реализацията на принципите се осъществява чрез дейности по **оперативните цели**:

- Съхраняване и развиване на културната идентичност на учениците от етническите малцинства.
- Осъществяване на интеркултурно образование.
- Подкрепа за пълноценно участие в образователния процес на деца и ученици с изяви дарби.

За реализирането на тези цели училището търси подкрепата на семействата, на институциите и на различни неправителствени организации.

Приоритетна област 7. Приобщаване ученици към училищната общност

Интеграцията и приобщаването са важен аспект от образователните политики на Европейския съюз, както и от националните стратегическите и нормативните документи в сферата на предучилищното и училищното образование. *Законът за предучилищното и училищното образование* регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование.

Наредбата за приобщаващото образование определя приобщаващото образование като процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030), приета през 2021 г., е синхронизирана със стратегически документи на глобално и европейско ниво и представя визия за висококачествено, приобщаващо, ценностно-ориентирано и продължаващо през целия живот образование, обучение и учене. В нея са поставени цели за приобщаване на всеки етап от образованието, свързани с:

- Прилагане на приобщаващи модели за адаптация и плавен преход между отделните етапи и степени на образование;
- Използване на образователни платформи и споделяне на ефективни модели в подкрепа на висококачествено и приобщаващо образование и обучение;
- Системно кариерно ориентиране и консултиране на учениците във всеки един етап на обучение за откриване на професионалните им интереси.

Ефективното включване, трайното приобщаване и образователната интеграция е и една от приоритетните области на Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България.

Основна цел на осъществяваното образование е интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му.

Отчитайки стратегическите и нормативните регулации, целите, които си поставяме на училищно ниво, са:

- Индивидуализация на осъществяваното образование в съответствие с образователното равнище и потребностите на учениците;
- Своевременно установяване на обучителни затруднения и адекватна интервенция на педагогическите специалисти за преодоляването им;
- Развитие на потенциала за личностно развитие на всеки ученик, както и успешна реализация и социализация;
- Приобщаване на ученици с поведенчески отклонения и разстройства.

Осигуряваната подкрепа е обща и допълнителна.

Осигурявана **общата подкрепа** за личностно развитие включва:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- допълнително обучение по учебни предмети;
- допълнително консултиране по учебни предмети;
- кариерно ориентиране на учениците;
- занимания по интереси;
- библиотечно-информационно обслужване;
- грижа за здравето;
- осигуряване на общежитие;
- поощряване с морални и материални награди;
- дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- дейности за превенция на обучителните затруднения;
- логопедична работа.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания. Тя включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;

- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Видът и формите на обучение, както и конкретните дейности за допълнителната подкрепа за личностно развитие се определят с план за подкрепа на ученика.

За реализиране на общата и допълнителната подкрепа в училището работи психолог. При необходимост училището осигурява необходимите специалисти за осъществяване на допълнителната подкрепа от други институции. За осъществяване на процеса на приобщаване на учениците училището участва и по национални и програми и проекти, реализиращи дейности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Цели и групи мерки/дейности:

1. Разработване на мерки за адаптиране на учениците към училищната среда:

- 1.1. Поддържане на системата за охрана и сигурност с видеонаблюдение и жива охрана.
- 1.2. Актуализация на Оценката на риска на физическата среда от Службите по трудова медицина и изпълнение на конкретните предписания спрямо *Наредба № 24 от 10.09.2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие.*
- 1.3. Определяне на комитет по условия на труд (КУТ) и училищни Комисии по безопасност и здраве и уреждане в правилник правата и задълженията им за предотвратяване на рисковете.
- 1.4. Регламентиране на условията за записване и промяна на формите на обучение за конкретната учебна година съгласно стандарта за организация на дейностите в училищното образование.
- 1.5. Създаване на възможности за включване на учениците в различни училищни общности в зависимост от техните интереси и потребности.
- 1.6. Създаване на възможности за приложение на ИКТ в образователния процес и условия за гъвкаво прилагане и адаптиране на методите на преподаване.

1.7. Осигуряване на компютри за ученици, които са затруднени материално и не могат сами да си ги осигурят с цел пълноценна подготовка у дома по професионалните предмети.

1.8. Създаване и прилагане на правила за решаване на конфликти, така че всеки да се чувства приет и уважаван независимо от своята култура, етническа принадлежност, религия или други различия.

2. Ритуализация на училищния живот:

2.1. Приемане, познаване и прилагане на училищните символи.

2.2. Регламентиране на ритуалите и традициите, използвани при отбелязване на традиционните празници в училището – 15 септември, празник на училището, 24 май и др.

2.3. Създаване и утвърждаване на система за награждаване и отличаване на ученици и педагогически специалисти с грамоти и почетни отличия.

За осъществяване на процеса на приобщаване на учениците училището участва и по национални и програми и проекти, реализиращи дейности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Приоритетна област 8. Противодействие на тормоза и насилието

Механизмът за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование (наричан по-нататък за краткост „Механизъм“) дава дефиниции на понятията „тормоз“ и „насилие“, характеристиките им и разликите между тях и признаците, по които да бъдат разпознати проявленията им.

За противодействие на тормоза и насилието училището изгражда цялостна политика, елементи от която са подкрепата за личностно развитие на детето и ученика, изграждането на позитивен организационен климат, утвърждаването на позитивна дисциплина и развитие на училищната общност. В съответствие с Механизма се стремим към изграждането на сигурна образователна среда, базирана на следните принципи:

1. Изграждане на позитивна култура и климат, които:

1.1. приемат различието и разнообразието и се базират на принципите на приобщаващото образование;

1.2. дават възможност за развитие на сигурна среда, в която учениците открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието;

1.3. насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност;

2. Ефективно лидерство.
3. Прилагането на цялостен институционален подход.
4. Споделено разбиране за насилието и тормоза и последиците.
5. Подкрепа и мотивиране на децата и служителите, в т.ч. информиране, обучение, консултиране, супервизия и изграждане на капацитет за справяне с насилието.
6. Въвеждане на образователни стратегии и дейности за превенция (вкл. мерки по информиране), които:
 - 6.1. развиват емпатия, уважение и толерантност сред децата;
 - 6.2. ясно адресират агресивно поведение;
 - 6.3. изграждат нулева толерантност към всички форми на насилие.
7. Системност и регулярност при вписване, изясняване и прилагане на мерки и последващи действия в случаи на насилие и тормоз.
8. Координация и последователни усилия от страна на институцията за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по-сигурна среда.
9. Партньорство с родителите.
10. Непрекъсната оценка и проследяване на ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилие и тормоз.

Последиците от насилието в училище са особено тежки и продължителни, и силно привличат общественото внимание. Те оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват, което изисква създаване на нетърпимост към проявите на насилие и тормоз във всички форми.

Цели и групи мерки/дейности:

1. Повишаване знанията на всички участници в образователния процес, за видовете насилие и тормоз в училище и на начините за тяхното разпознаване:
 - 1.1. Оценка на познанията на заинтересованите страни върху темата насилие и тормоз в началото на всяка година чрез използване на специални въпросници, дискусии с участието на цялата училищна общност, фокус групи и др.
 - 1.2. Обсъждане на резултатите от оценката в часа на класа и на родителски срещи.
 - 1.3. Ежегодно обучение на служители по теми, свързани с насилието и тормоза.

- 1.4. Обучение на специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в училището, а при липса на такива се търси подкрепа на външни за институцията специалисти.
2. Създаване и утвърждаване на обща ценностна система и ясни правила за превенция на тормоза между учениците:
 - 2.1. Незабавно уведомяване на директора на училището при констатиране на случай на насилие и тормоз.
 - 2.2. Актуализиране при необходимост на етичния кодекс на училищната общност.
 - 2.3. Изработване на правила на поведение за всяка паралелка..
 - 2.4. Ежедневно контролиране на дежурствата на педагогическите специалисти в учебно време по коридорите и на входовете/изходите на училището.
 - 2.5. Разработване на система за анонимно информиране за случаи на кибертормоз сред учениците.
 - 2.6. Дейности в часовете, целящи да повишат информираността на учениците на тема тормоз и насилие.
 - 2.7. Конференции срещу насилието, организирани от експерти и/или от местните власти, на тема училищен тормоз.
 - 2.8. Среци между извършителите и жертвите на тормоз с цел разрешаване на конфликтите.
3. Създаване и поддържане на механизъм за проследяване на ефективността на дейностите по превенция и интервенция:
 - 3.1. Утвърждаване на Координационен съвет, включващ ЗДУД, психолог, представител на училищното настоятелство и на ученическия съвет с делегирани отговорности за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.
 - 3.2. Водене на дневник с информация за случаите на насилие и тормоз в гимназията, като задължително се посочва – дата, клас, имена на участниците в проявата, вида и формата на насилие и/или тормоз, предприетите действия от отговорните лица.
 - 3.3. Осигуряване на подкрепяща училищна среда, включване в дейностите за преодоляване на насилието и тормоза и на родителите, на местни власти, отговорни институции и организации, ангажирани с решаването на проблема с насилието и тормоза в училище.

Следва да се отбележи, че тематиката за противодействие на тормоза и насилието не може да бъде разглеждана самостоятелно. Дейности за преодоляване на прояви на агресия се реализират и в част от останалите приоритетни области на Стратегията.

Приоритетна област 9. Превенция на риск от ранно отпадане от системата на училищното образование

Настоящата визия за превенция на риска от ранно отпадане от училище е естествено развитие на изготвената в предишни периоди училищна програма, конкретизираща ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсиране на отпадането и преждевременното напускане на училище на *Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013 – 2020)* и *Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020*.

Приоритетна област Ефективно включване, трайно приобщаване и образователна интеграция на *Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030)* адресира цели и групи мерки към превенцията на риска и ранното отпадане от образователната система, насочени към учениците и семействата им, но и към развитие на уменията на педагогическите и непдагогическите специалисти в училищата за работа с ученици в риск от отпадане от образователната система.

Целта, която си поставяме, е изграждане на подкрепяща училищна общност, която идентифицира и подпомага ученици, застрашени от отпадане от образователната система. Реализацията на тази цел се осъществява чрез дейности в следните направления:

1. Преодоляване на социално-икономически и други различия за достъп до образование:
 - 1.1. Поддържане на оптимален брой ученици в гимназията.
 - 1.2. Предоставяне на еднократни и месечни стипендии на учениците, съгласно действащите нормативни документи.
 - 1.3. Изграждане на достъпна архитектурна среда в гимназията.
 - 1.4. Актуализиране на библиотечния фонд в съответствие с учебното съдържание и интересите на учениците.
 - 1.5. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище и изработване и актуализиране на регистър на застрашените от отпадане ученици.

2. Взаимодействие с ученици и родители за създаване на положително отношение към образованието:
 - 2.1. Организиране на срещи с родители за разясняване на ползите и на задълженията за включване в образование, към повишаване уменията на родителите за грижа и подкрепа на учениците и за взаимодействие с институциите.
 - 2.2. Организиране на общи дейности между всички участници в образователно – възпитателния процес - честване на празници, благотворителни акции и други събития за създаване на положително отношение към образованието.
 - 2.3. Съвместна работа между родители и учители за адаптиране на учениците към образователната система и създаване и развиване на мотивация за учене.
 - 2.4. Споделяне на добри практики за междусекторни услуги за образователна, социална и здравна подкрепа.
3. Подкрепа на педагогическите специалисти за разгръщане потенциала за личностно развитие на всеки ученик:
 - 3.1. Прилагане на индивидуален подход, базиран на обучение за всеки ученик съобразно индивидуалните му потребности, напредъка и възможностите за разгръщане на пълния му потенциал.
 - 3.2. Използване на възможностите на дигиталните технологии и изкуствения интелект при персонализацията на обучението.
 - 3.3. Повишаване на компетентностите на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда, за успешно включване и пълноценно участие на учениците от рисковите групи в образователния процес.
 - 3.4. Споделяне на добри практики при прилагането на индивидуален подход при обучението на учениците.
 - 3.5. Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането.
4. Образователна интеграция на ученици от уязвими групи, включително роми, на търсещи или получили международна закрила, и на мигранти:
 - 4.1. Формиране на толерантност и уважение към културните различия и ефективно межкултурно взаимодействие, за преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност.

VII. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Бюджетното планиране за всяка година от настоящата стратегия ще се извършва ежегодно, като в него ще се включват следните средства:

1. Средствата по делегирания бюджет, който МОН ще представи за бюджетната година, съгласно единния разходен стандарт на ученик, по съответната формула;
2. Средства по спечелени национални и европейски проекти и програми;
3. Реализиране на собствени приходи от отдаване на имущество под наем, дарения и др.;
4. Подпомагане на училищната дейност от Училищното настоятелство;

VIII. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПЛАНИРАНИТЕ ДЕЙНОСТИ

1. Повишен срочен и годишен успех на учениците по учебни предмети и класове.
2. Подобро резултати от НВО и ДЗИ.
3. Брой участници и резултати от олимпиади, национални и международни конкурси, състезания и други творчески изяви.
4. Брой отсъствия на учениците от учебни занятия.
5. Брой на изоставащите ученици.
6. Брой ученици на поправителни изпити.
7. Брой ученици с наложени санкции.
8. Брой ученици с изявени дарби, с обучителни трудности и в риск от отпадане от училище, за които е осигурена подкрепа за личностно развитие.
9. Брой на ученици, преждевременно напуснали образователната система.
10. Брой учители участвали в квалификационни форми и придобили по-висока ПКС.
11. Брой разработени и реализирани национални и международни проекти и програми.
12. Брой проведени публични изяви в полза на училището и общността с активното участие на родители и заинтересовани страни.
13. Брой публикации и изяви в средствата за масова информация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Стратегията може да се актуализира в случай на значителни промени в организацията на работата на ПГИМ – гр. Пазарджик или на нормативните актове в средното образование.

Със стратегията са запознати всички членове на колектива, на обществения съвет, родители и ученици.

Стратегията е публикувана в сайта на гимназията.